ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN-PIERRE WARNER της 24ης Οκτωβρίου 1974 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Η παρούσα υπόθεση αναφέρεται κατ' ακρίβεια στην επίδραση του κοινοτικού δικαίου σ' ένα συγκεκριμένο άθλημα, τους αγώνες ποδηλασίας με προπορευόμενους μοτοσυκλετιστές. Η απόφαση όμως που θα εκδώσετε επ' αυτής θα έχει γενική σημασία στο χώρο του επαγγελματικού αθλητισμού.

Το Δικαστήριο επελήφθη της υποθέσεως κατόπιν αιτήσεως του Arrondissementsrechtbank της Ουτρέχτης για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως και μια από τις δυσκολίες που συναντώ, προκειμένου να σας υπενθυμίσω τα περιστατικά της, είναι ότι δεν μπορεί κανείς να περιγράψει εύκολα τι είναι ένας αγώνας ποδηλασίας με προπορευόμενους μοτοσυκλετιστές, χωρίς να φαίνεται ότι προδικάζει ένα κρίσιμο πραγματικό ζήτημα, το οποίο πρέπει, νομίζω, να κριθεί από το δικαστήριο που υπέβαλε την αίτηση. Το εν λόγω άθλημα μπορεί να περιγράφεται σαν αγώνας ταχύτητας μεταξύ ομάδων, που η καθεμιά τους αποτελείται από ένα μοτοσυκλετιστή, τον προπομπό, ακολουθούμενο από ένα ποδηλάτη· ή σαν αγώνας ταχύτητας μεταξύ ποδηλατών, καθενός από τους οποίους προηγείται ένας μοτοσυκλετιστής (προπομπός). Αυτό που είναι αναμφίβολο, είναι ότι ο ρόλος του προπομπού, που φέρει ειδική στολή, είναι να δημιουργεί ένα κινητό κενό για τον ποδηλάτη, που μπορεί έτσι να αναπτύσσει ταχύτητα — μέχρι 100 χιλιομέτρων την ώρα — που δεν θα μπορούσε ποτέ να επιτύχει μόνος ένας ποδηλάτης.

Οι περισσότεροι προπομποί — αν όχι όλοι — είναι επαγγελματίες. Ένας επαγγελματίας προπομπός απασχολείται, ή παρέχει τις υπηρεσίες του, δυνάμει συμβάσεως με τον ποδηλάτη ή με μια ποδηλατική ένωση ή μ' ένα χορηγό. οι ποδηλάτες μπορεί να είναι επαγγελματίες ή ερασιτέχνες.

Το 1900 ιδρύθηκε στο Παρίσι η Union Cycliste Internationale (UCI), ένωση εθνικών ομοσπονδιών που ασχολούνται με την ποδηλασία ως άθλημα. Το 1967 η έδρα της UCI μεταφέρθηκε στη Γενεύη.

Υπό την αιγίδα της UCI οργανώνονται κάθε χρόνο παγκόσμια πρωταθλήματα ποδηλασίας, που περιλαμβάνουν και αγώνες με προπομπούς μοτοσυκλετιστές. Τα πρωταθλήματα αυτά γίνονται σε διαφορετική χώρα κάθε χρόνο. Έτσι, το 1973 έγιναν στην Ισπανία και το 1974 στον Καναδά. Το 1975 θα γίνουν στο Βέλγιο. Την εν γένει οργάνωσή τους αναλαμβάνει η εθνική ομοσπονδία της χώρας όπου πραγματοποιούνται, ενώ ο ρόλος της UCI είναι απλώς εποπτικός.

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

Το Νοέμβριο του 1970 η UCI αποφάσισε να τροποποιήσει τις διατάξεις του κανονισμού της για την οργάνωση των παγκόσμιων πρωταθλημάτων που αφορούσαν αγώνες με προπομπούς μοτοσυκλετιστές, ορίζοντας ότι σ' αυτούς τους αγώνες, από το 1973, ο προπομπός μοτοσυκλετιστής πρέπει να έχει ίδια ιθαγένεια με τον ποδηλάτη του. Η αιτία αυτής της τροποποιήσεως, δηλώνει η UCI, ήταν η πρόθεση τα παγκόσμια πρωταθλήματα να αποτελούν αγώνες μεταξύ εθνικών ομάδων.

Οι Walrave και Koch, ενάγοντες στη δίκη ενώπιον του Arrondissementsrechtbank της Ουτρέχτης, είναι επαγγελματίες προπομποί μοτοσυκλετιστές. Κατά την UCI είναι μεταξύ των καλύτερων — και ίσως οι καλύτεροι — στον κόσμο. Και οι δύο είναι Ολλανδοί υπήκοοι, και καθώς δεν υπάρχουν — όπως τουλάχιστον ισχυρίζονται — παρά λίγοι μόνο καλοί Ολλανδοί ποδηλάτες, έχουν συχνά συνεργαστεί ως προπομποί μοτοσυκλετιστές με ποδηλάτες άλλων ιθαγενειών και ιδίως με Βέλγους και Γερμανούς.

Οι ενάγοντες είδαν λοιπόν στο νέο κανόνα που θέσπισε η UCI μια απειλή για τους πόρους ζωής τους, ή, εν πάση περιπτώσει, μια σημαντική περιστολή της αγοράς όπου θα μπορούσαν να προσφέρουν τις ικανότητές τους. Ήδη το 1973, αφού απέτυχαν στις προσπάθειές τους για την κατάργηση αυτής της ρύθμισης, άρχισαν τον εν λόγω δικαστικό αγώνα κατά της UCI, της ολλανδικής εθνικής ποδηλατικής ένωσης και, επειδή θα ήταν υπεύθυνη για την οργάνωση του παγκοσμίου πρωταθλήματος του 1973, κατά της ισπανικής ένωσης. Ως προς την τελευταία, η οποία δεν εμφανίστηκε ποτέ, η αγωγή απορρίφθηκε. Έτσι, εναγόμενες είναι τώρα η UCI και η ολλανδική εθνική ένωση.

Οι ενάγοντες ζητούν κυρίως:

1) να κριθεί άκυρη η τροποποίηση του κανονισμού της UCI όσον αφορά προπομπούς μοτοσυκλετιστές και ποδηλάτες που έχουν την ιθαγένεια οποιασδήποτε χώρας της ΕΟΚ.

2) να υποχρεωθεί η UCI να επιτρέπει στους ενάγοντες να μετέχουν σε αγώνες ως προπομποί μοτοσυκλετιστές ποδηλατών με ιθαγένεια άλλη από την ολλανδική, εφόσον πρόκειται για υπηκόους χώρας της ΕΟΚ.

Στις 11 Μαΐου 1973 ο Πρόεδρος του Arrondissementsrechtbank εξέδωσε Διάταξη που δικαίωνε προσωρινά τους ενάγοντες, δεχθείς ότι οι συμβάσεις δυνάμει των οποίων οι ενάγοντες ενεργούσαν ως προπομποί μοτοσυκλετιστές ήταν συμβάσεις εργασίας, στις οποίες εφαρμόζονταν οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Οι εναγόμενες είχαν ισχυριστεί ότι, ακόμα και αν αυτό ήταν ορθό, δεν συνιστούσε δυσμενή διάκριση κατά την έννοια αυτών των διατάξεων η υποχρεωτική σύνθεση των εθνικών ομάδων από πρόσωπα της ίδιας ιθαγένειας. Ο Πρόεδρος απέρριψε αυτό τον ισχυρισμό, θεωρώντας ότι σ' ένα αγώνα ποδηλασίας με προπομπούς μοτοσυκλετιστές, ο πραγματικός αγωνιζόμενος ήταν ο ποδηλάτης, ενώ ο προπομπός μοτοσυκλετιστής, παρ' όλη την ικανότητα που καλούνταν να επιδείξει, δεν ήταν παρά βοηθητικός, που μπορεί να παραλληλισθεί προς ένα «μάνατζερ» ή ένα μαλάκτη. Ο Πρόεδρος επεσήμανε ότι σ' έναν ερασιτεχνικό αγώνα έχει σημασία η ιδιότητα του ποδηλάτη ως ερασιτέχνη, ενώ το γεγονός ότι ο προπομπός μοτοσυκλετιστής ενδέχεται να είναι επαγγελματίας θεωρείται χωρίς σημασία. Οι εναγόμενες είχαν επίσης ισχυριστεί ότι, εν πάση περιπτώσει, οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου δεν μπορούσαν να εφαρμοστούν σε αγώνες που επρόκειτο να γίνουν στην Ισπανία. Ο Πρόεδρος απέρριψε και αυτό τον ισχυρισμό, με τη σκέψη ότι, για τους προκριματικούς αγώ-

νες που οργανώνονται σε εθνικό επίπεδο, οι ποδηλάτες έχουν την τάση να επιλέγουν τους προπομπούς μοτοσυκλετιστές που θα έχουν στο παγκόσμιο πρωτάθλημα, έτσι ώστε οι κανόνες για το παγκόσμιο πρωτάθλημα επηρεάζουν τους αγώνες που γίνονται σε κοινοτικό έδαφος.

Στη συνέχεια, το Gerechtshof του Άμστερνταμ δέχτηκε την έφεση των εναγομένων κατά της αποφάσεως του Προέδρου, την οποία και εξαφάνισε με την αιτιολογία, όπως φαίνεται, ότι το παγκόσμιο πρωτάθλημα θα γινόταν έξω από το κοινοτικό έδαφος. Δύο αντίθετες αναιρέσεις κατά της αποφάσεως του Gerechtshof εκκρεμούν επί του παρόντος ενώπιον του Hoge Raad της Ολλανδίας.

Εν τω μεταξύ το Arrondissementsrechtbank υπέβαλε στο Δικαστήριο διάφορα ερωτήματα που περιέχονται κατά λέξη στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση, όπου καταλαμβάνουν περί τις 2,5 σελίδες. Δεν νομίζω, κύριοι, ότι χρειάζεται να τα διαβάσω. Θεωρώ καλύτερο να επιχειρήσω να εξαγάγω απ' αυτά και από τις παρατηρήσεις, γραπτές και προφορικές, που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο, τα κύρια ζητήματα που ανακύπτουν στην υπόθεση αυτή.

Ένα θέμα, που προδήλως απασχολεί το Arrondissementsrechtbank, είναι αν οι συμβάσεις που συνάπτουν οι ενάγοντες για να προσληφθούν ως προπομποί μοτοσυκλετιστές είναι συμβάσεις εργασίας ή συμβάσεις παροχής υπηρεσιών. Το Arrondissementsrechtbank θεωρεί, ορθώς κατά τη γνώμη μου, ότι αν είναι συμβάσεις εργασίας, εφαρμοστέα διάταξη της Συμβάσεως ΕΟΚ είναι το άρθρο 48, ενώ αν είναι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, το άρθρο 59.

Είναι αναμφίβολο ότι το άρθρο 48 επάγεται άμεσα αποτελέσματα στις έννομες τάξεις των κρατών μελών, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο στην υπόθεση 167/73, Επιτροπή κατά Γαλλικής Δημοκρατίας (ECR. 1974, σ. 359,371). Είναι επίσης αναμφίβολο ότι το άρθρο αυτό δεσμεύει όχι μόνο τα κράτη μέλη και τις δημόσιες αρχές των κρατών μελών, αλλά και τους ιδιώτες στο εσωτερικό της Κοινότητας. Οι εναγόμενες και η Επιτροπή φαίνεται να δέχονται ότι αυτό προκύπτει από το άρθρο 7, παράγραφος 4 του Κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου. Κατά τη γνώμη μου, όμως, δεν μπορεί να είναι έτσι: ένας κανονισμός δεν μπορεί να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της Συνθήκης, προς υλοποίηση των οποίων θεσπίστηκε. Ο λόγος, για τον οποίο το άρθρο 48 δεσμεύει τον καθένα, είναι ότι η διατύπωσή του είναι γενική.

Αντίθετα, το Δικαστήριο δεν έχει αντιμετωπίσει ποτέ το ζήτημα, αν το άρθρο 59 επάγεται άμεσα αποτελέσματα ή ποιούς δεσμεύει. Το Arrondissementsrechtbank θέτει ρητά το πρώτο ερώτημα και σιωπηρά το δεύτερο.

Δεν έχω καμιά αμφιβολία, κύριοι, ότι το άρθρο 59 επάγεται άμεσα αποτελέσματα. Σ' αυτό συμφωνούν όλοι όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις σ' αυτή την υπόθεση, δηλαδή οι ενάγοντες, οι εναγόμενες, η Επιτροπή και το Ηνωμένο Βασίλειο (το τελευταίο με παραπομπή στις παρατηρήσεις του στην υπόθεση 33/74, Binsbergen). Περαιτέρω, η αιτιολογία που οδήγησε το γενικό εισαγγελέα Mayras και σας να θεωρήσετε στην υπόθεση 2/74, Reyners, ότι το άρθρο 52 επάγεται άμεσα αποτελέσματα, οδηγεί, κατά τη γνώμη μου αναπόφευκτα στο συμπέρασμα, ότι το ίδιο πρέπει να ισχύει για το άρθρο 59. Παρά μερικές παρατηρήσεις υπέρ της αντιθέτου απόψεως που υπέβαλε η Ιρλανδία στην υπόθεση Binsbergen, δεν νομίζω ότι δικαιολογείται διάκριση μεταξύ των δύο άρθρων.

Εν τούτοις, οι εναγόμενες αμφιβάλλουν αν το άρθρο 59 δεσμεύει ιδιώτες, η δε Επιτροπή υποστηρίζει την αρνητική άποψη. Ο εκπρόσωπος της επιτροπής εξήγησε στο ακροατήριο, απαντώντας σε ερώτησή μου, ότι αυτή η άποψη στηρίζεται σε δύο λόγους, πρώτον, στην ίδια τη διατύπωση της Συνθήκης, και δεύτερον, στον τρόπο με τον οποίο έχει γενικά ερμηνευθεί η Συνθήκη και ιδίως από τους συντάκτες του γενικού προγράμματος που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 18 Δεκεμβρίου 1961, κατ' εφαρμογή του άρθρου 63, παράγραφος 1 της Συνθήκης.

Κατά τη γνώμη μου, κύριοι, η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

Δεν βλέπω στη διατύπωση της Συνθήκης κανένα στοιχείο που να οδηγεί αναγκαστικά στο συμπέρασμα, ότι το άρθρο 59 δεσμεύει μόνο τα κράτη μέλη και τις δημόσιες αρχές των κρατών μελών. Είναι αλήθεια ότι μερικά από τα επόμενά του άρθρα αναφέρονται σε περιορισμούς που επιβάλλονται από τα κράτη μέλη. Τα άρθρα 59 και 63 όμως είναι διατυπωμένα γενικά και συνεπώς μπορούν να αφορούν περιορισμούς που επιβάλλονται από οποιονδήποτε. Επί πλέον, όπως η ίδια η Επιτροπή παρατηρεί, το άρθρο 59 είναι, δυνάμει του ορισμού στο άρθρο 60, διάταξη επικουρική, προορισμένη να εφαρμόζεται σε όλες τις υπηρεσίες «που κατά κανόνα προσφέρονται αντί αμοιβής, εφ' όσον δεν διέπονται από τις διατάξεις τις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων». Θα ήταν πράγματι απορίας άξιο, αν μια επικουρική διάταξη δέσμευε στενότερη κατηγορία προσώπων από μια ειδική διάταξη, του άρθρου 48, που προηγείται.

Ούτε η αναφορά στο γενικό πρόγραμμα με πείθει. Το Συμβούλιο δεν είχε την εξουσία να περιορίσει με το γενικό πρόγραμμα το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 59, ούτε και να το διευρύνει. Εν πάση περιπτώσει, το Συμβούλιο δεν είχε την πρόθεση να κάνει κάτι τέτοιο. Το γενικό πρόγραμμα ήταν πάντως ατελές: αναφερόταν μόνο σε περιορισμούς που επιβάλλονται από ένα κράτος μέλος σε υπηκόους άλλου κράτους μέλους και δεν έκανε λόγο, για παράδειγμα, για την κατάργηση περιορισμών, που επιβάλλονται από ένα κράτος μέλος στους δικούς του υπηκόους, οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος μέλος.

Το συμπέρασμά μου είναι, ότι τα άρθρα 48 και 59 είναι, από όλες τις απόψεις, παράλληλα, και ότι, δεδομένου του επικουρικού χαρακτήρα του άρθρου 59, αν οι συμβάσεις των εναγόντων δεν εμπίπτουν στο άρθρο 48, εμπίπτουν κατ' ανάγκη στο άρθρο 59. Υπ' αυτές τις συνθήκες, το ζήτημα, αν πρόκειται για συμβάσεις εργασίας ή για συμβάσεις παροχής υπηρεσιών χάνει, κατά τη γνώμη μου, μεγάλο μέρος της σημασίας του. Εν πάση περιπτώσει, το Arrondissementsrechtbank δεν ζητεί — και πολύ σωστά — από το Δικαστήριο να κρίνει επ' αυτού.

Το επόμενο ζήτημα τίθεται ρητά από τις εναγόμενες και σιωπηρά από το Arrondissementsrechtbank. Πρόκειται για το αν τα άρθρα 48 και 59 μπορούν να καταστήσουν ανίσχυρη μια διάταξη που περιέχεται στον κανονισμό μιας διεθνούς ενώσεως, η οποία καλύπτει πολλές χώρες μη μέλη της Κοινότητας. Για να εξηγήσουν την άποψή τους, οι εναγόμενες αναφέρουν ότι η UCI αποτελείται σήμερα από δύο διεθνείς ομοσπονδίες από τις οποίες η μια είναι ερασιτεχνική, η άλλη δε επαγγελματική και στις οποίες υπάγονται αντίστοιχα οι εθνικές ενώσεις . Στην ερασιτεχνική ομοσπονδία έχουν υπαχθεί 108 εθνικές ενώσεις και στην επαγγελματική 18. Πώς μπορεί, ερωτούν οι εναγόμενες, μια διάταξη κοινοτικού δικαίου να καταστήσει ανί-

σχυρο έναν κανόνα που εφαρμόζεται σε περισσότερες από 100 χώρες; Η απάντηση είναι, νομίζω, ότι κάθε κυρίαρχο κράτος έχει εξουσία να νομοθετήσει ότι ορισμένου είδους διατάξεις στον Κανονισμό μιας διεθνούς ενώσεως ιδιωτών θα θεωρούνται παράνομες στο έδαφός του και δεν θα εφαρμόζονται σ' αυτό. Είναι συνήθεις τέτοιου είδους ρυθμίσεις στο πεδίο του δικαίου του ανταγωνισμού. Κατά τη γνώμη μου, ό,τι ισχύει για ένα κυρίαρχο κράτος ισχύει και για την Κοινότητα. Αν το επιχείρημα των εναγομένων ήταν ορθό, μια διεθνής ένωση εμπόρων, οι οποίοι θεωρούν ότι τους συμφέρει να συμφωνήσουν να μην «κλέβουν» προσωπικό ο ένας απ' τον άλλο, θα ήταν ελεύθερη, παρά το άρθρο 48, να θεσπίσει και να επιβάλει μέσα στην Κοινότητα ένα κανόνα που να ορίζει, για παράδειγμα, ότι κανένα μέλος της ενώσεως δεν επιτρέπεται να απασχολεί κάποιον που δεν έχει την ιθαγένεια του κράτους όπου το μέλος αυτό είναι εγκατεστημένο.

Σχετικό είναι το ζήτημα που θέτει το Arrondissementsrechtbank όταν ερωτά:

«Έχει σημασία ... αν το εν λόγω παγκόσμιο πρωτάθλημα γίνεται στο έδαφος ενός κράτους μέλους της ΕΟΚ ή έξω από αυτό, λαμβανομένου υπόψη ότι το παγκόσμιο πρωτάθλημα έχει ευρύτερες συνέπειες, κατά το ότι καθορίζει την επιλογή ενός προπομπού μοτοσυκλετιστή σε προκριματικούς και άλλους αγώνες σε εθνικό επίπεδο;»

Η ερώτηση αυτή είναι διατυπωμένη κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να περιέχει διαπίστωση ενός πραγματικού στοιχείου: ότι το παγκόσμιο πρωτάθλημα καθορίζει την επιλογή προπομπού μοτοσυκλετιστή σε εθνικού επιπέδου αγώνες. Αν είναι έτσι, κύριοι, αυτό σημαίνει ότι οι κανόνες της UCI επάγονται αποτελέσματα στο κοινοτικό έδαφος, ακόμη και κατά τα έτη που το παγκόσμιο πρωτάθλημα γίνεται έξω απ' αυτό. Δεν μπορείτε φυσικά να απαντήσετε ευθέως στο ερώτημα, γιατί θα υπερβαίνατε τα όρια μεταξύ ερμηνείας και εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου. Δύο πράγματα όμως είναι κατά τη γνώμη μου βέβαια. Το ένα, ότι για να είναι ένας περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων ή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών ασυμβίβαστος προς τα άρθρα 48 ή 59, δεν πρέπει απαραίτητα να έχει τη μορφή απόλυτης απαγόρευσης. Αρκεί να έχει ως αποτέλεσμα, να τίθενται οι υπήκοοι ενός κράτος μέλους σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους υπηκόους ενός άλλου. Το δεύτερο είναι, ότι ένας τέτοιος περιορισμός εκτός αν πρόκειται για ρύθμιση ειδική ή εξαιρετική, είναι ασυμβίβαστος προς το κοινοτικό δίκαιο εφόσον επηρεάζει γεγονότα που συμβαίνουν σε κοινοτικό έδαφος.

Έρχομαι έτσι στο τελευταίο βασικό ζήτημα αυτής της υπόθεσης. Πρέπει να εξαιρεθούν από τις διατάξεις της Συνθήκης κατά των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας οι κανόνες που θεσπίζουν αθλητικές ενώσεις, οι οποίοι έχουν σκοπό να εξασφαλίσουν ότι μια εθνική ομάδα αποτελείται αποκλειστικά από υπηκόους της χώρας, την οποία εκπροσωπεί; Θα απαντούσα, κύριοι, ότι ασφαλώς πρέπει να γίνει μιά τέτοια εξαίρεση. Μου έρχεται στο νου μια μέθοδος που καθιερώνουν οι νομοθεσίες μερικών από τις χώρες μας, προκειμένου να επιβεβαιώσουν αν ένας όρος πρέπει να θεωρηθεί ότι υπονοείται σε μια σύμβαση και που μου φαίνεται εξίσου κατάλληλη για την ερμηνεία της Συνθήκης: η μέθοδος του «παριστάμενου τρίτου». Ας υποθέσουμε ότι ένας τρίτος, παριστάμενος κατά την ώρα της υπογραφής της Συνθήκης ΕΟΚ ή της συνθήκης προσχωρήσεως, ρωτούσε τους καθημένους γύρω από το τραπέζι των διαπραγματεύσεων αν σκόπευαν με τα άρθρα 48 και 59 να αποκλείουν την υποχρέωση να αποτελείται μια εθνική ομάδα σ' ένα συγκεκριμένο άθλημα μόνο από υπηκόους της χώρας που αντιπροσωπεύει. Ο κοινός νους υπαγορεύει ότι οι υπογράφοντες, με τις πέννες στο χέρι, θα απαντούσαν όλοι ανυ-

πόμονα «όχι, φυσικά», και θα είχαν ίσως προσθέσει, ότι, κατά την άποψή τους, αυτό ήταν τόσο προφανές, ώστε δεν χρειαζόταν να το πουν ρητά. Βρίσκω αυτή τη μέθοδο πιο ικανοποιητική απ' αυτή που πρότεινε η Επιτροπή στις παρατηρήσεις της, η οποία στηρίζεται στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 152/73, Sotgiu κατά Deutsche Bundespost, σ. 153. Μου φαίνεται ότι η αρχή που διατυπώνεται εκεί, η οποία επιτρέπει να ληφθούν υπόψη σε μια συγκεκριμένη υπόθεση αντικειμενικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των καταστάσεων των διαφόρων εργαζομένων, δεν είναι πράγματι σχετική με το θέμα.

Αρκετά ειπώθηκαν στις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο, σχετικά με το ερώτημα αν ο προπομπός μοτοσυκλετιστής και ο ποδηλάτης σ' έναν τέτοιο αγώνα πρέπει ή όχι να θεωρούνται ως πραγματική ομάδα. Κατά τη γνώμη μου, όμως, κύριοι, και αυτό το ερώτημα ανήκει στο πεδίο της εφαρμογής της Συνθήκης και είναι έργο του Arrondissementsrechtbank να κρίνει. Βάσει των πραγματικών στοιχείων που εκτέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου, φαίνεται ότι πρόκειται για οριακό ζήτημα. Έχοντας συνείδηση αυτού του γεγονότος, η Επιτροπή πρότεινε — όπως ερμηνεύω τις παρατηρήσεις της — να βοηθήσει το Δικαστήριο το Arrondissementsrechtbank δίνοντάς του μιά ένδειξη για το περιεχόμενο της εννοίας της εθνικής ομάδας. Από την πλευρά μου, νομίζω ότι θα ήταν απερισκεψία για το Δικαστήριο να επιχειρήσει κάτι τέτοιο. Τέτοια συνδρομή δεν έχει ζητήσει το Arrondissementsrechtbank, και αν το Δικαστήριο την παρείχε οικειοθελώς, κατά τη γνώμη μου όχι μόνο θα υπερέβαινε πιθανώς τα όρια της δικαιοδοσίας του, αλλά και θα διατύπωνε, ίσως, κριτήρια που υπό το φως των αποδεικτικών στοιχείων και ισχυρισμών που αναπτύχθηκαν ενώπιον του Arrondissementsrechtbank, θα αποδεικνύονταν δύσκολα να εφαρμοστούν ή ατελή ή εν μέρει μόνο πρόσφορα. Θα ήταν καλύτερα, νομίζω, να αφήσετε το Arrondissementsrechtbank, αν βρίσκει το ίδιο δυσκολίες στο να ερμηνεύσει αυτή την έννοια, να απασχολήσει το Δικαστήριο με νέα παραπεμπτική απόφαση — ακόμα και αν αυτό θα καθυστερούσε την έκδοση αποφάσεως επί της υποθέσεως.

Είναι αλήθεια ότι το Arrondissementsrechtbank ερωτά:

«... έχει σημασία αν ο προπομπός μοτοσυκλετιστής πρέπει να θεωρείται ότι μετέχει στον αγώνα ή ότι εκπληρώνει απλώς και μόνο βοηθητική λειτουργία προς όφελος του αγωνιζομένου (ποδηλάτη);»

Πρόκειται, όμως, απλώς για το ερώτημα, αν έχει σημασία αν ο προπομπός μοτοσυκλετιστής και ο ποδηλάτης πρέπει να θεωρούνται ως ομάδα ή ο ποδηλάτης πρέπει να θεωρείται ως ο μόνος που μετέχει στον αγώνα.

Στη συνέχεια το Arrondissementsrechtbank ερωτά:

«Έχει σημασία το γεγονός, ότι η εν λόγω διάταξη του κανονισμού αφορά ένα αθλητικό γεγονός κατά το οποίο οι χώρες ή τα έθνη αγωνίζονται για τον παγκόσμιο τίτλο;»

Συμφωνώ με την Επιτροπή, ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει να είναι αρνητική. Το κρίσιμο στοιχείο είναι αν η διάταξη του κανονισμού αφορά τη σύσταση εθνικών ομάδων. Αν ναι, δεν νομίζω ότι η φύση του αθλητικού γεγονότος, στο οποίο πρόκειται να αγωνιστούν — για παγκόσμιο τίτλο ή για τίτλο περιορισμένο τοπικά, για παράδειγμα τον ευρωπαϊκό — έχει σημασία, υπό τον όρο, φυσικά, ότι πρόκειται για διεθνές γεγονός. Αλλά ακόμα και η έννοια

«διεθνές γεγονός» πρέπει να ερμηνευθεί με κάποια ελαστικότητα. Έτσι — αν δεν απατώμαι — το διεθνές πρωτάθλημα ράγκμπυ οργανώνεται μεταξύ Αγγλίας, Γαλλίας, Ιρλανδίας, Σκωτίας και Ουαλλίας.

Τέλος, το Arrondissementsrechtbank θέτει ορισμένα ερωτήματα σχετικά με το άρθρο 7 της Συνθήκης, αλλά καθιστά σαφές ότι σ' αυτά δεν χρειάζεται απάντηση, αν οι απαντήσεις του Δικαστηρίου στα ερωτήματα για τα άρθρα 48 και 59 είναι τέτοιες που να τα κάνουν αλυσιτελή. Ενόψει της απόψεώς μου, κύριοι, ως προς το πεδίο εφαρμογής και τις συνέπειες των άρθρων 48 και 59, τα σχετικά με το άρθρο 7 ερωτήματα δεν παρουσιάζουν ενδιαφέρον. Δεν θα πω λοιπόν τίποτα ως προς αυτά.

Προτείνω, συνεπώς, να δοθούν οι ακόλουθες απαντήσεις στα ερωτήματα που υπέβαλε στο Δικαστήριο το Arrondissementsrechtbank:

1)Μια διάταξη κανονισμού διεθνούς αθλητικής ομοσπονδίας, κατά την οποία απαιτείται από ένα πρόσωπο, που εκτελεί ορισμένη λειτουργία σ' ένα αθλητικό γεγονός δυνάμει συμβάσεως εργασίας, να έχει ορισμένη ιθαγένεια, είναι ασυμβίβαστη προς το άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΟΚ, εκτός αν αφορά τη σύσταση εθνικών ομάδων.

2)Μια διάταξη τέτοιου κανονισμού, κατά την οποία ένα πρόσωπο, που εκτελεί τέτοια λειτουργία δυνάμει συμβάσεως παροχής υπηρεσιών, πρέπει να έχει ορισμένη ιθαγένεια, είναι ασυμβίβαστη προς το άρθρο 59 της Συνθήκης, εκτός αν αφορά την προαναφερθείσα περίπτωση.

3)Σε καμιά από τις δύο περιπτώσεις δεν έχει σημασία αν η εν λόγω διάταξη αναφέρεται ή όχι σε αγώνες για τον παγκόσμιο τίτλο.

4)Σε καμιά από τις δύο περιπτώσεις δεν έχει σημασία αν η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται ή όχι σε αγώνες που πρόκειται να γίνουν στο έδαφος ενός κράτους μέλους της ΕΟΚ, όταν η διάταξη έχει πράγματι σαν αποτέλεσμα να θέτει τους υπηκόους ενός κράτους μέλους σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους υπηκόους ενός άλλου, σχετικά με τη συμμετοχή σε αθλητικά γεγονότα που γίνονται σε τέτοιο έδαφος.

5)Από το τέλος της μεταβατικής περιόδου, το άρθρο 59 της Συνθήκης επάγεται άμεσα αποτελέσματα στις έννομες τάξεις των κρατών μελών, ακόμα και αν δεν υπάρχουν, σ' ένα συγκεκριμένο τομέα, αντίστοιχες οδηγίες, όπως προβλέπει το άρθρο 63, παράγραφος 2.